

## Biała lista podatników VAT – nowe narzędzie do weryfikacji kontrahentów

Autor: Mec. Irena Skubiszak – Kalinowska – Radca prawny

**Poniższy artykuł omawia wprowadzone z dniem 1 września br. narzędzie do weryfikacji kontrahentów. Tzw. „biała lista” ma pomóc firmom szybko i skutecznie zweryfikować partnerów gospodarczych. Wykaz zastąpił dotychczas funkcjonujące listy podatników VAT: zarejestrowanych i niezarejestrowanych oraz wykreślonych i przywróconych do rejestru VAT. Biała lista umożliwi m.in. sprawdzenie, czy kontrahent jest czynnym podatnikiem VAT a także potwierdzenie rachunku bankowego, na jaki przelew ma zostać dokonany. Dokonanie płatności na rachunek bankowy nie wymieniony w wykazie sankcjonowane będzie od 1 stycznia 2020 r.**

Dnia 1 września 2019 r. art. 96b ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 2174 z późn. zm., dalej: „ustawa o VAT”) otrzymał nowe brzmienie. Został on zmieniony ustawą z dnia 12 kwietnia 2019 r. o zmianie ustawy o podatku od towarów i usług oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2019 r. poz. 1018 z późn. zm., dalej: „ustawa zmieniająca”) a przewiduje nowy wykaz podatników VAT, zwany potocznie „białą listą podatników VAT”. Wykaz ten powinien być weryfikowany przez przedsiębiorcę za każdym razem, gdy płatność za towar lub usługę przekracza 15 000 zł. Jeśli dokonana zostanie ona na rachunek niezgodny z widniejącym w profilu podatnika na białej liście – zapłacona kwota nie będzie mogła zostać zakwalifikowana jako koszt podatkowy.

Najistotniejszymi zmianami wynikającymi z ustawy zmieniającej jest wprowadzenie nowych przepisów do ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1387 z późn. zm., dalej: „ustawa o PIT”) - art. 2, ustawy z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 865 z późn. zm.) - art. 3, oraz ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 900 z późn. zm., dalej: „Ordynacja podatkowa”) - art. 5. Zgodnie z nimi, podatnicy nie będą mogli uwzględniać w kosztach uzyskania przychodu płatności w części, w jakiej zostanie ona dokonana bez pośrednictwa rachunku płatniczego lub na rachunek inny, niż zawarty na dzień zlecenia przelewu (warto zwrócić uwagę, że ważny jest dzień zlecenia przelewu, a nie obciążenia rachunku) na białej liście VAT (powyższe dotyczy płatności za transakcje przekraczające 15 000 zł, które realizowane są pomiędzy przedsiębiorcami). Ponadto, jeżeli obowiązek dokonania zapłaty za pośrednictwem rachunku płatniczego wynikał z odrębnych przepisów, a zapłata należności została dokonana przelewem na rachunek inny niż zawarty na dzień zlecenia przelewu na białej liście VAT, to podatnicy, na rzecz których dokonano dostawy towarów lub świadczenia usług, będą odpowiedzialni solidarnie całym swoim majątkiem wraz z dostawcą towarów lub usługodawcą za jego zaległości podatkowe w części VAT proporcjonalnie przypadającej na tę transakcję<sup>1</sup>.

Wskazane przepisy art. 2, 3 i 5 ustawy zmieniającej, wejdą w życie z dniem 1 stycznia 2020 r. a zatem w bieżącym roku brak weryfikacji białej listy nie spotka się z ww. sankcjami.

Aby zachować prawo do zaliczenia do kosztów uzyskania przychodów płatności dokonanej na rachunek inny niż wskazany w białej liście VAT oraz aby uniknąć odpowiedzialności solidarnej

---

<sup>1</sup> art. 5 pkt 2 ustawy zmieniającej, który dodaje art. 117ba i art. 117bb do Ordynacji podatkowej

z kontrahentem, podatnik dokonujący takiej płatności obowiązany będzie zawiadomić o tym fakcie naczelnika urzędu skarbowego właściwego dla wystawcy faktury. Natomiast odpowiedzialność solidarną z kontrahentem znosi każdorazowo dokonanie zapłaty z zastosowaniem mechanizmu podzielonej płatności<sup>2</sup>.

Zawiadomienie naczelnika urzędu skarbowego właściwego dla wystawcy faktury powinno nastąpić w terminie trzech dni od daty zlecenia przelewu. Zawiadomienie to powinno zawierać<sup>3</sup>:

- 1) numer identyfikacyjny, firmę (nazwę) oraz adres siedziby albo, w przypadku podatnika będącego osobą fizyczną, imię i nazwisko oraz adres stałego miejsca prowadzenia działalności, a w przypadku nieposiadania stałego miejsca prowadzenia działalności – adres miejsca zamieszkania, podatnika dokonującego zapłaty należności;
- 2) dane wystawcy faktury wskazane na fakturze (numer identyfikacyjny, nazwę albo imię i nazwisko oraz adres);
- 3) numer rachunku, na który dokonano zapłaty należności;
- 4) wysokość należności zapłaconej przelewem na rachunek, o którym mowa w pkt 3, i dzień zlecenia przelewu na ten rachunek.

Pod względem technicznym, tzw. „biała lista” to prowadzony przez Szefa Krajowej Administracji Skarbowej elektroniczny wykaz podmiotów:

- w odniesieniu do których naczelnik urzędu skarbowego nie dokonał rejestracji albo które wykreślił z rejestru jako podatników VAT;
- zarejestrowanych jako podatnicy VAT, w tym podmiotów, których rejestracja jako podatników VAT została przywrócona<sup>4</sup>.

Lista dostępna jest w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie internetowej Ministerstwa Finansów, choć dostęp do wykazu jest możliwy także za pośrednictwem systemu teleinformatycznego Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej<sup>5</sup>. Weryfikacja obejmować może kilka zmiennych:

- Numer konta,
- NIP,
- REGON,
- Nazwę podmiotu.

Aktualizacja wykazu odbywa się wyłącznie w dni robocze, raz na dobę<sup>6</sup>. Większość danych sprawdzanego podmiotu udostępnianych jest według stanu na wybrany dzień (nie wcześniej jednak niż w okresie 5 lat poprzedzających rok, w którym podmiot jest sprawdzany). Firma (nazwa) lub imię i nazwisko, numer, za pomocą którego podmiot został zidentyfikowany na potrzeby podatku, a także numer REGON, udostępniane są według stanu na dzień sprawdzenia<sup>7</sup>.

---

<sup>2</sup> art. 117bb Ordynacji podatkowej, który wejdzie w życie 1 stycznia 2020 r.

<sup>3</sup> art. 117ba § 4 Ordynacji podatkowej, który wejdzie w życie 1 stycznia 2020 r.

<sup>4</sup> art. 96b ust. 1 ustawy o VAT

<sup>5</sup> art. 96b ust. 9 ustawy o VAT

<sup>6</sup> art. 96b ust. 8 ustawy o VAT

<sup>7</sup> art. 96b ust. 2 ustawy o VAT

Jak wynika z informacji dostępnych na stronie internetowej Ministerstwa Finansów, „korzystanie z API<sup>8</sup> jest limitowane. Przy wykorzystaniu metody „search” można złożyć 10 zapytań o maksymalnie 30 podmiotów jednocześnie, natomiast przy wykorzystaniu metody „check” można zapytać o 1 podmiot. Po wyczerpaniu tego limitu dostęp do API jest zablokowany do godziny 0:00.

W listopadzie 2019 r. planowana jest publikacja pliku tekstowego do pobierania przez użytkowników, który zawiera pełną listę par NIP-rachunek, co pozwala na masową weryfikację transakcji w systemach finansowo-księgowych. Dane te będą zabezpieczone kryptograficznie (z wykorzystaniem jednokierunkowych funkcji skrótu) w taki sposób, aby jedynie posiadacz poprawnych danych z pary NIP-rachunek mógł zweryfikować istnienie tej pary w wykazie. Lista będzie także uwzględniać możliwość weryfikacji rachunków powiązanych z rachunkami rozliczeniowymi w połączeniu z identyfikatorem podatkowym podmiotu.

(...) Informacje będą szyfrowane parami NIP-Numer Rachunku. Status podatnika będzie można weryfikować na podstawie udostępnionego algorytmu. Opis algorytmu i sposobu korzystania z zaszyfrowanej listy będzie opisany na stronie internetowej wykazu.<sup>9</sup>

Ręczne weryfikowanie w wyszukiwarce udostępnionej przez Ministerstwo Finansów jest nielimitowane.

Po wpisaniu zmiennych weryfikacyjnych uzyskać można następujące informacje<sup>10</sup>:

- Firma (nazwa) lub imię i nazwisko
- Numer, za pomocą którego podmiot został zidentyfikowany na potrzeby podatku, jeżeli taki numer został przyznany
- Numer PESEL, o ile podmiot posiada
- Status podatnika (wg stanu na dzień sprawdzenia)
- Numer identyfikacyjny REGON, o ile został nadany
- Numer w Krajowym Rejestrze Sądowym, o ile został nadany
- Adres siedziby – w przypadku podmiotu niebędącego osobą fizyczną
- Adres stałego miejsca prowadzenia działalności albo adres miejsca zamieszkania, w przypadku braku adresu stałego miejsca prowadzenia działalności - w odniesieniu do osoby fizycznej
- Imiona i nazwiska prokurentów oraz ich numery identyfikacji podatkowej lub numery PESEL
- Imiona i nazwiska osób wchodzących w skład organu uprawnionego do reprezentowania podmiotu oraz ich numery identyfikacji podatkowej lub numery PESEL

---

<sup>8</sup> od ang. *application programming interface* – sposób, rozumiany jako ściśle określony zestaw reguł i ich opisów, w jaki programy komputerowe komunikują się między sobą

<sup>9</sup> <https://www.gov.pl/web/kas/api-wykazu-podatnikow-vat>

<sup>10</sup> art. 96b ust. 3 ustawy o VAT

- Imię i nazwisko lub firma (nazwa) współnika oraz jego numer identyfikacji podatkowej lub numer PESEL
- Numery rachunków rozliczeniowych lub imiennych rachunków w SKOK
- Data rejestracji, odmowy rejestracji, wykreślenia rejestracji, podstawy prawnej wykreślenia oraz data i podstawa prawna przywrócenia jako podatnika VAT

Biała lista zawiera numery rachunków rozliczeniowych, o których mowa w art. 49 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Prawo bankowe (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 2187 z późn. zm.), lub imiennych rachunków w spółdzielczej kasie oszczędnościowo-kredytowej, której podmiot jest członkiem, otwartych w związku z prowadzoną przez członka działalnością gospodarczą – wskazanych w zgłoszeniu identyfikacyjnym lub zgłoszeniu aktualizacyjnym i potwierdzonych przy wykorzystaniu STIR.

Oznacza to, że biała lista zawiera następujące rodzaje rachunków bankowych:

- rachunki rozliczeniowe, w tym bieżące i pomocnicze, oraz prowadzone dla nich rachunki VAT,
- imienne rachunki w spółdzielczej kasie oszczędnościowo-kredytowej, której podmiot jest członkiem, otwarte w związku z prowadzoną przez członka działalnością gospodarczą.

Biała lista tym samym nie zawiera:

- rachunków osobistych,
- rachunków lokat terminowych,
- rachunków oszczędnościowych, rachunków oszczędnościowo-rozliczeniowych, w tym rachunków rodzinnych, oraz rachunków terminowych lokat oszczędnościowych,
- rachunków powierniczych,
- zagranicznych rachunków polskich podmiotów gospodarczych.

#### **Jakie są skutki dokonania płatności na rachunek nie znajdujący się na białej liście?**

Wciąż możliwe jest korzystanie z rachunków, które nie zostaną zgłoszone urzędowi skarbowemu w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą lub nie będących bankowymi rachunkami firmowymi. Należy jednak mieć na uwadze, że przelewy, które trafiać będą na rachunki inne niż podane w zgłoszeniach, będą objęte sankcją. Sankcja będzie dotyczyła zarówno dokonujących płatności, jak i pośredników. W konsekwencji podatnicy prowadzący pozarolniczą działalność gospodarczą nie będą zaliczać do kosztów uzyskania przychodów kosztu (bądź zwiększą przychody) w tej części, w jakiej płatność dotycząca transakcji określonej w art. 19 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. - Prawo przedsiębiorców (tj. płatność przekraczająca 15.000 zł; sankcja nie dotyczy kompensaty<sup>11</sup>, płatności kartą<sup>12</sup>, potrącenia, które wyłączone są z zastosowania w/w przepisu)<sup>13</sup>:

<sup>11</sup> Kompensata transakcji powyżej 15 000 zł nie spowoduje konieczności korekty kosztów. Na etapie konsultacji przepisów ustawy Ministerstwo Finansów wyjaśniło bowiem, że limit transakcji gotówkowych nie będzie dotyczył rozliczenia

- została dokonana bez pośrednictwa rachunku płatniczego lub
- została dokonana przelewem na rachunek inny niż zawarty na dzień zlecenia przelewu w wykazie - w przypadku dostawy towarów lub świadczenia usług, potwierdzonych fakturą, dokonanych przez dostawcę towarów lub usługodawcę zarejestrowanego na potrzeby podatku od towarów i usług jako podatnik VAT czynny.

Jak już wspomniano, powyższej zasady nie będzie się stosować w przypadku złożenia omówionego wcześniej zawiadomienia o popełnieniu błędu do naczelnika urzędu skarbowego właściwego dla wystawcy faktury w terminie trzech dni od dnia zlecenia przelewu<sup>14</sup>.

### **Co zrobić, gdy biała lista nie zawiera danych kontrahenta, na rzecz którego planowane jest dokonanie przelewu?**

W tym przypadku zasadne może być wystąpienie z wnioskiem do naczelnika urzędu skarbowego o potwierdzenie, czy kontrahent jest zarejestrowany jako podatnik VAT czynny lub zwolniony (zwolnienie podmiotowe lub przedmiotowe).

### **Jak udowodnić, że weryfikacja kontrahenta została przeprowadzona lub że transakcja została dokonana na rachunek zgodny z wykazem?**

Aby udowodnić weryfikację kontrahenta należy wygenerować plik pdf zawierający informację o sprawdzaniu wykazu w konkretnym dniu na wybrany dzień i zachować go w formie elektronicznej (np. zrobić zrzut ekranu) lub wydrukować<sup>15</sup>.

Reasumując, korzystanie z wykazu podatników VAT (tzw. „biała lista podatników VAT”) jest nieobowiązkowe, jednak brak weryfikacji kontrahenta powoduje następujące, negatywne konsekwencje<sup>16</sup>:

- niedochowanie należytej staranności
- brak możliwości zaliczenia wydatku do kosztów uzyskania przychodów lub podważenie takiego zaliczenia (od 1 stycznia 2020 r.)
- ryzyko poniesienia przez nabywcę odpowiedzialności solidarnej za zaległości wystawcy faktury w części dotyczącej podatku VAT, który wynika z tej niezweryfikowanej płatności (od 1 stycznia 2020 r.)

---

kompensatą - potrąceniem. Potwierdził to również Dyrektor Izby Skarbowej w Katowicach w interpretacji indywidualnej z dnia 7 października 2016 r., sygn. 2461-IBPB-1-2.4510.772.2016.1.AK

więcej: <https://poradnikprzedsiębiorcy.pl/-wydatki-powyzej-15-tys-zl-oplalone-gotowka-nie-beda-kosztem>

<sup>12</sup> Regulacje o limicie transakcji gotówkowych nie mają zastosowania do form regulowania zobowiązań za pomocą instrumentów płatniczych takich jak: karty płatnicze, płatności elektroniczne typu DotPay, PayByNet, PayPal, PayU itp. W takich sytuacjach bowiem, będą one uznawane za dokonanie zapłaty za pośrednictwem rachunku płatniczego

więcej: <https://poradnikprzedsiębiorcy.pl/-wydatki-powyzej-15-tys-zl-oplalone-gotowka-nie-beda-kosztem>

<sup>13</sup> art. 22p ust. 1 ustawy o PIT

<sup>14</sup> art. 22p ust. 4 ustawy o PIT, który wejdzie w życie 1 stycznia 2020 r.

<sup>15</sup> [https://www.gov.pl/web/kas/pytania-i-](https://www.gov.pl/web/kas/pytania-i-odpowiedzi?fbclid=IwAR2WS40aUguuVyhoMZrQ00BqGKkLuKMgIfmHHSRqZHpY6HUilnrUO4xUOs)

[odpowiedzi?fbclid=IwAR2WS40aUguuVyhoMZrQ00BqGKkLuKMgIfmHHSRqZHpY6HUilnrUO4xUOs](https://www.gov.pl/web/kas/pytania-i-odpowiedzi?fbclid=IwAR2WS40aUguuVyhoMZrQ00BqGKkLuKMgIfmHHSRqZHpY6HUilnrUO4xUOs)

<sup>16</sup> <https://www.podatki.gov.pl/vat/bezpieczna-transakcja/wykaz-podatnikow-vat/q-a-wykaz-podatnikow-vat/>